

De landschapsfuncties van de Plasserwaard

Lise Smits

Onderzoeksvraag

Wat is de huidige functie van de Plasserwaard in het landschap?

Figuur 1: Kaart van de Plasserwaard [1].

Gebiedsbeschrijving

In de uiterwaarden tussen Rhenen en Wageningen ligt, ten oosten van reservaat de Blauwe Kamer en ten noorden van de Nederrijn, natuurgebied de Plasserwaard (zie Figuur 1). Het is omringd door weilanden tot aan de in het noorden gelegen Grebbedijk. Omdat het een gevoelig gebied is is het maar beperkt toegankelijk voor publiek. Het is in eigendom van Staatsbosbeheer, maar in erfpacht uitgegeven aan Het Utrechts Landschap. De 4,7 ha oppervlakte bevindt zich gemiddeld op ongeveer 7,5 m boven NAP.

Het gefotografeerde water in Figuur 2 is een kleiput, omringd door ooibos, gelegen in de Plasserwaard. De plas wordt omringd door uiterwaarden met natuurlijke begrazing, gelegen tussen de zomerdijk en winterdijk. Het gebied bevat verder wielen en moeraszones. Er zijn in de Lek en de Nederrijn drie stuwen gebouwd om de veredeling van waterafvoer tussen de verschillende Rijntakken te regelen. Als deze stuwen open staan stijgt het debiet van de Nederrijn aanzienlijk. Bij een waterstand van 9,70 m overstroomt de zomerkade en lopen de omringende uiterwaarden ook vol. Als dit gebeurt stroomt de Plasserwaard vol vanaf de benedenstroomzijde door de Griendweidestrang. De zomerdijk is in 1992 afgegraven, zodat het gebied sindsdien regelmatig overstroomt.

Figuur 2: Een kleiput in gebied de Plasserwaard [2].

De winterdijk die de rivier in het rivierbed houdt en een groot deel van de Gelderse Vallei tussen Rhenen en Wageningen beschermt tegen overstromingen, is de Grebbedijk. Gebied de Plasserwaard, even als de aangrenzende Blauwe kamer, biedt ruimte voor de rivier. Om te voorkomen dat de rivier natuurlijke nieuwe geulen vormt is het zomerbed vastgelegd met kribben en dijken.

Resultaten

Het gebied leent zich duidelijk voor een hoog scala aan ecologische functies, maar waarvoor wordt het tegenwoordig gebruikt? Stuurgoep Noordoever Nederrijn heeft in 1994 de opdracht gekregen de Plasserwaard uit te werken, waarbij vooral dijkverbetering, natuurontwikkeling in de oeverzone van de rivier en de uitbreiding van ooibossen, water- en moerasmilieus belangrijke aandachtspunten zijn. Project Noordoever Nederrijn is één van de vele initiatieven die zich in de laatste 15 jaar hebben ingezet voor het herstel van de karakteristieke riviernatuur langs de Rijntakken. De natuur in de Plasserwaard is dankzij de regelmatige overstromingen voortdurend in beweging en ontwikkeling, wat hoogteverschillen en bijzondere planten en dieren aantrekt. De Plasserwaard maakt hierdoor deel uit van de ecologische hoofdstructuur in Nederland. Door de vele overstromingen en afzettingen van de rivier vind je hier een voedselrijk milieu met verruigings- en bosvormingsprocessen. Deze dynamiek en voedselrijkdom biedt ruimte voor een grote biodiversiteit, gekenmerkt door soorten die afhankelijk zijn van veranderende milieufactoren. Onder deze soorten zijn er 30 van de rode lijst, zoals de in het gebied gevestigde bever-, ijsvogel- en ringslangpopulaties (zie Figuur 3).

Figuur 3: Bever in de Plasserwaard [3].

Conclusie

De Plasserwaard heeft een aantal huidige functies. Het is vogelrichtlijngebied, onderdeel van project Noordoever Nederrijn en deel van de ecologische hoofdstructuur. Het verder ontwikkelen van het ooibos, de vele plassen, de karakteristieke stroomdalflora en de daarvan afhankelijke diersoorten zou een verrijking betekenen voor dit gebied en het Nederlandse landschap. Dit stukje natuur draagt bij aan het behoud van de biodiversiteit die zo karakteristiek is voor het gebied.

Referenties

- [1] Google Maps, 23 jan. 2015, www.google.com/maps
- [2] Zelf geschoten vanaf de Westkant van de Plasserwaard, 20 jan. 2015
- [3] <http://sijmenhendriks.com/2014/07/24/knagen-bij-de-rivier/>
- [4] <http://ahn.geodan.nl/ahn/>
- [5] <http://www.knnv.nl/knnv-afdeling-wageningen/plasserwaard-1#sthash.K6lxM5iN.dpuf>
- [6] <http://www.klinkhydrobiologie.nl/sharedlinux.site4u.nl/uploads/pdf/58%20Blauwe%20Kamer.pdf>
- [7] Beheerplan Blauwe Kamer, Grebbeberg en Laarsenberg, 2011-2021, Stichting Het Utrechts Landschap